

Onderwerp: Zuiveringsvisie 2050 'Samen méér waarde halen uit de waterketen'

Datum AB-vergadering: 9-3-2022

Registratienummer: 1829040 versie 3

Voorgesteld besluit

Het algemeen bestuur wordt voorgesteld:

in te stemmen met de Zuiveringsvisie 2050 'Samen méér waarde halen uit de waterketen' (DM1834630).

Toelichting

Aanleiding

De huidige zuiveringsvisie van HDSR dateert uit 2012. In lijn met de toenmalige tijdgeest lag daarin de nadruk op kosten en doelmatigheid. We zijn nu 10 jaar verder en de tijden zijn veranderd, er gebeurt veel om ons heen. Dit vraagt om een nieuwe zuiveringsvisie, die richting geeft aan hoe HDSR omgaat met al deze veranderingen bij het uitvoeren van zijn zuiveringstaak. Integraal onderdeel van de zuiveringsvisie is ook de verwerking van het (ontwaterde) slib dat na de biologische zuivering van het afvalwater ontstaat. Het duurzaam borgen van de slibeindverwerking en het vergroten van de invloed op duurzame ontwikkelingen in de slib(eind)verwerking is belangrijk. Dit vraagt om een nieuwe strategie die richting geeft aan een robuuste en duurzame (eind)verwerking van slib in de toekomst. De zuiveringsvisie bouwt voort op reeds vastgestelde ambities. Een belangrijke leidraad daarin is het nieuwe Waterbeheerprogramma 2022 – 2027. Ook de Duurzaamheidsvisie 'Doe, denk, duurzaam; naar een emissieloos en circulair waterschap' (2020) en de 'Visie en handelingsperspectief toekomstbestendig watersysteem' (2021) geven richting aan de zuiveringsvisie.

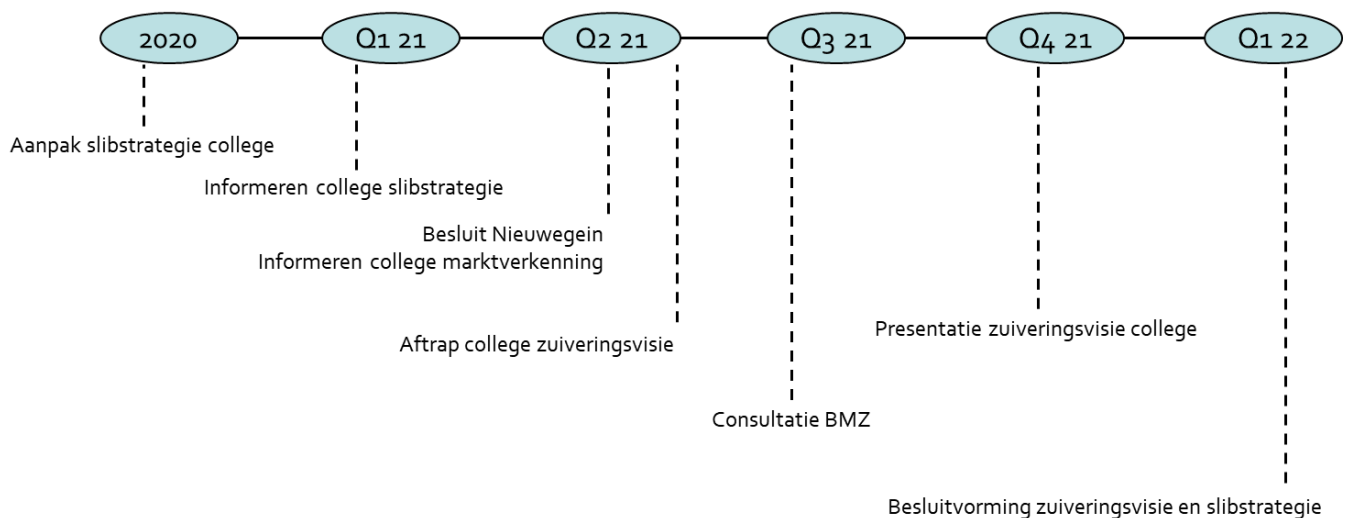
Totstandkomingsproces zuiveringsvisie

De zuiveringsvisie is tot stand gekomen in de periode 2020-2021. In 2020 is de nadruk gelegd op de slibstrategie. In mei 2020 is het college geïnformeerd over de aanpak en planning van de slibstrategie. In juni 2021 zijn de uitkomsten aan het college gepresenteerd, te weten de uitgevoerde marktverkenning en de mogelijkheden voor de aanbesteding van het zuiveringsslib afkomstig van rwzi Nieuwegein.

In juni 2021 is het college geïnformeerd over de aanpak en planning van de zuiveringsvisie. In september 2021 is in de commissie BMZ de voortgang besproken en is een aantal bestuurlijke keuzes voorgelegd, waarop commissieleden konden reflecteren. Op basis hiervan is de zuiveringsvisie verder uitgewerkt en eind november 2021 gepresenteerd aan het college. Met dit voorstel ligt de besluitvorming van de zuiveringsvisie in het algemeen bestuur voor.

Belangrijk verschil met de vorige zuiveringsvisie is dat ook onze externe partners een actieve bijdrage hebben geleverd. Deze partners waren gemeenten, Provincie Utrecht, LTO, Utrechts Landschap, Vitens, Oasen en AGV/Waternet. Het proces is begeleid door een extern adviseur en een ambtelijke projectgroep.

Een overzicht van de totstandkoming is in de onderstaande figuur opgenomen.

Totstandkoming zuiveringsvisie en slibstrategie.

De visie is als volgt geformuleerd: *‘Samen méér waarde halen uit de waterketen’*. HDSR heeft de omgevingspartners nodig en omgekeerd. Samen kunnen we een grote slag slaan om het werk waar HDSR primair verantwoordelijk voor is, grotere waarde voor de samenleving te geven. Dat staat in de zuiveringsvisie centraal. Daarbij krijgt het gezuiverde afvalwater een nuttige bestemming en levert de rwzi water op maat. Dat gebeurt niet meer lineair, maar in principe circulair. Grondstoffen worden niet uitgeput, maar opnieuw zo hoogwaardig mogelijk gebruikt. Energie, ook in de vorm van warmte, wordt uit het afvalwater en zuiveringsslib gewonnen. En de infrastructuur van de waterketen is adaptief ontworpen en klaar voor de toekomst. Wendbaar en flexibel om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen, bevolkingsgroei en meer hybride vormen van afvalwaterzuivering. Ook voor het slib, dat vrijkomt bij het zuiveren van afvalwater, is de strategische aanpak integraal in deze visie verwerkt.

Deze opgave is grotendeels nieuw en moet de komende tijd nog verder worden uitgewerkt. Dat vergt nader onderzoek en ontwikkeling. Samen met onze omgevingspartners zoekt het waterschap naar mogelijkheden om die extra waarde ook te concretiseren in de stedelijke omgeving en in het buitengebied. Hierbij worden drie inhoudelijke sporen onderscheiden:

1. de waterketen levert water op maat;
2. de waterketen is circulair en klimaatpositief;
3. de waterketeninfrastructuur is adaptief.

Deze drie sporen zijn nader uitgewerkt en geconcretiseerd in de routekaart van de zuiveringsvisie.

Het vervolg

Na positieve besluitvorming worden de bovenstaande inhoudelijke sporen in 2022 programmatisch uitgewerkt. HDSR gaat met de omgevingspartners actief aan de slag om samen méér waarde uit de waterketen te halen. Voor deze eerste vervolgstap is in 2022 budget beschikbaar binnen de lopende begroting van Zuiver. Vervolgens wordt deze visie geconcretiseerd bij investeringen, die HDSR in de waterketen doet. Hiervoor volgen aparte bestuursvoorstellen, waarin de financiële consequenties in beeld worden gebracht (zie ook de financiële aspecten).

De nieuwe concept zuiveringsvisie is in de bijlage bijgevoegd (zowel in platte tekst als een preview naar de opgemaakte versie).

Kaders

- Waterbeheerprogramma 2022-2027 Stroomopwaarts;
- Duurzaamheidsvisie 'Doe, denk, duurzaam; naar een emissieloos en circulair waterschap' (2020);
- 'Visie en handelingsperspectief toekomstbestendig watersysteem' (2021).

Welk waterschapsdoel is aan de orde (uit overzicht 'Indicatoren 'Waterkoers' in de begroting)

Aanpassen aan nieuw WBP

- Voldoende Water - Bij watertekort worden essentiële functies voorzien van zoet water
- Gezond Water – Schoon en gezond oppervlaktewater
- Gezond Water – Gezond en zichtbaar water in de stad
- Gezuiverd Afvalwater – Kwaliteit effluent passend bij ontvangend oppervlaktewater
 - Eff10a: Voldoen aan effluentnorm
 - Eff10b: Voldoen aan afnameverplichting
- Gezuiverd Afvalwater –meerwaarde uit afvalwater
 - Eff11a: Energie opwekken uit zuiveren van afvalwater
 - Eff11b: Waardevolle grondstoffen zijn optimaal benut
- Waterbewustzijn –waardering watersysteem
- Vitale overheid – Werken met oog op de toekomst
- Vitale overheid – Maatschappelijke meerwaarde door samen doen

Financiële aspecten

Voor de uitvoering van de zuiveringsvisie, zoals op hoofdlijnen beschreven in de routekaart, is het nodig om een programmatische aanpak uit te werken. Binnen deze programmatische aanpak wordt een verdieping en concretisering van de visie gegeven. Diverse studies en pilots zijn voorzien in de eerstkomende jaren, zoals ook benoemd in de routekaart:

- Gebiedsvisie omgeving rwzi Zeist en kansenkaart voor water op maat (2022)
- Gebiedsvisies en kansenkaart in het hele beheersgebied (vanaf 2023)
- Kansenkaart warmtevraag, TEA én TEO (vanaf 2022)
- Kansen in kaart brengen voor energie en grondstoffen (vanaf 2022)
- Pilots grondstoffenterugwinning (vanaf 2023)
- Opstellen nieuwe ontwerp- en bouwfilosofie (vanaf 2022)

Daarnaast zal ook het omgevingsmanagement vanuit deze zuiveringsvisie verder worden uitgewerkt. De verwachting is dat intensiveren van de samenwerking met de omgevingspartners en pro-actief met hen naar ontwikkelingen te kijken ook extra inzet van omgevingsmanagement vraagt. In 2022 kunnen deze acties vanuit de lopende begroting van Zuiver worden uitgevoerd. Andere onderdelen uit de zuiveringsvisie sluiten aan op eerder vastgestelde plannen en visies (zoals WBP, Duurzaamheidsvisie en Toekomstbestendig Watersysteem). Waar aanvullende financiering nodig is, worden aparte voorstellen voorgelegd. Voor de periode vanaf 2023 zal in het uitvoeringsprogramma medio 2022 een begroting worden opgenomen, die vervolgens landt in de voorjaarsnota 2022 en de begroting 2023. Voor eventuele investeringen stelt het college separate voorstellen op.

De financiële consequenties van een mogelijk aandeelhouderschap bij een slibeindverwerker zijn onderdeel van de uitwerking van de mogelijkheden, wenselijkheid, voorwaarden, condities etc. van het aandeelhouderschap, dat in Q3 2022 aan het algemeen bestuur zal worden voorgelegd.

Communicatie aspecten

De zuiveringsvisie is als platte tekst en als opgemaakte versie via de link in bijlage 1 bijgevoegd.

Na vaststelling door het algemeen bestuur zal de definitieve versie gedeeld worden met de externe partners die betrokken zijn bij de totstandkoming van de zuiveringsvisie en in ambtelijke en bestuurlijke netwerken, zoals Netwerk Water & Klimaat.

Daarnaast zal de zuiveringsvisie gedeeld worden op de website van HDSR, via een persbericht en via LinkedIn. Tenslotte zal in een webinar de visie ook met andere geïnteresseerden (m.n. andere waterschappen) worden gedeeld.

MVO aspecten

De zuiveringsvisie en de slibstrategie geven invulling aan de MVO ambities van HDSR.

Bijlage

Concept Zuiveringsvisie 2050 (DM 1834630) en de opgemaakte versie via [reguliere preview link](#).